

Haziran 2012

Önleyebilirdik, önleyemedik!

Bazı olayları okuduğumuzda filmi geriye doğru sarabilir ve bu sonucun nasıl önlenebileceğini adım adım belirleyebiliriz. Bu belirleme, benzer durumların tekrar etmemesi için yapılması gerekenleri de gösterir aynı zamanda. Dolayısıyla hem geçmişe hem de geleceğe doğru sorumluları ve sorumlulukları tespit etmemizi sağlar. Bir çocuğun zarar gördüğü her olaya bu bakış açısı ile bakmak devletin, toplumun ve hepimizin çocuklara karşı sorumluluğudur. İşte size bu gözle baktığımızda çok şey anlatacak Haziran ayı haberlerinden bazıları:

Yaşam hakkı ihlali...

* Ağrı'nın Doğubayazıt İlçesi merkezinde yaklaşık yarım saat aralıksız yağın yağmur Büyük Ağrı Mahallesi'nden geçen dereyi taşırdı. Akıntıya kapılarak yaklaşık 1 kilometre sürüklenen 3 çocuktan [5 yaşındaki Selvi Tanrikulu yapılan müdahaleye rağmen kurtarılmadı](#).

* Hakkari Yüksekova'daki terörist cenazesinde çıkan olaylarda [1 çocuk öldü](#).

* Şanlıurfa'nın Viranşehir İlçesi'nde, evinin bahçesinde oyun oynayan 6 yaşındaki Mustafa Yetkin, üzerine devrilen [traktör lastiğinin altında kalarak yaşamını yitirdi](#).

* Ağrı'nın Patnos İlçesi'nde 20 gün önce evinin bahçesinde oyun oynarken kaybolan 2 yaşında Muhammet Taşdemir'in [parçalara bölünerek sobada yakıldığı ortaya çıktı](#). Olayla ilgili çocuğun yengesi gözaltına alındı.

* Antalya'da 26 yaşındaki anne, [iki çocuğunu öldürdükten sonra intihar girişiminde bulundu](#).

* Hakkari'nin Çukurca İlçesi'nde meydana gelen mayın patlamasında [1 çocuk yaşamını yitirdi, 1 çocuk da yaralandı](#).

* Gaziantep'te doğduktan sonra annesi ve babası ayrılınca halası ve eniştesinin nüfusuna kaydedilip büyütülen 13 yaşındaki Zekiye D.'nin yanında yaşadığı öz babası Şeref E. tarafından [dövülüp kül tablasıyla başına vurularak işkence edildiği iddia edildi](#). Kaçan babanın arkadaşları tarafından 'boş arazide bulduk' denilerek hastaneye götürülen küçük kız ölürken, olayla ilgili 6 kişi gözaltına alındı.

* Şanlıurfa'da iki grup arasında çıkan kavgaya karışanlardan birinin silahından çıkan kurşun, oradan geçen halk otobüsünün içindeki [çocuğa isabet etti](#) Yıllardır sürdürülen [bireysel silahsızlanma kampanyalarının](#) rağmen bu alanda hiç bir tedbir alınmamasının sonucu bir çocuk daha hayatını kaybetti.

Ergen intiharları...

* Uşak'ın Ulubey İlçesi'nde, 11 yaşındaki bir çocuk, tavandaki kancaya taktığı tülbent ile intihar denemesi yaparken ayağının altına koyduğu minderlerin kaymasıyla [boşlukta asılı kalıp yaşamını yitirdi](#).

* Batman'ın Sason İlçesi'nde ilköğretim 7'nci sınıfa geçen 12 yaşındaki bir çocuk, evde [kendini iple tavana asarak yaşamına son verdi](#).

* Siirt'te 13 yaşındaki çocuk, odasında [kendisini ipe tavana asarak intihar etti](#).

Cinsel istismar...

* Sakarya'da 14 yaşındaki kıza cinsel istismarda bulunan 17 kişiden ikisinin Sakarya Emniyeti'nde görevli [şube müdürleri olduğu iddia edildi](#).

* Ankara GÜDÜL'de bulunan özel ortaöğretim erkek öğrenci yurdunda kalan [13 öğrencinin cinsel istismar ve tacize maruz kaldığı iddia edildi](#).

İnternetteki sosyal paylaşım sitesinde sahte sanatçı profilleri oluşturarak kandırdıkları çocukları şantajla cinsel birlikteliğe zorlayan, [aralarında yönetmen, profesör, avukat ve öğretmenlerin de bulunduğu çeteye](#) yönelik operasyonda [18 ilde 194 kişi gözaltına alındı](#).

* Bağcılarda kaldırım üzerinde [doğum yapan 16 yaşındaki kız çocuğu bebeği bırakıp kaçtı](#).

Hatay'da ilköğretim okulunda bazı öğrencilere cinsel istismar ve tacizde bulunulduğu, reşit olmayanlarla ilişkiye girildiği iddiasıyla [aralarında kamu görevlilerinin de bulunduğu 5 kişi gözaltına alındı](#).

* Adana'da sosyal bilgiler dersi öğretmeni 35 yaşındaki U.K., görev yaptığı ilköğretim okulundaki 14 ve 15 yaşındaki [iki öğrencisine cinsel istismarda bulunduğu iddiasıyla tutuklandı](#).

* Ankara'da 15 ve 17 yaşındaki iki kız çocuğu, [dedelerinin kendilerine cinsel saldırı ve tacizde bulunduğunu iddia etti](#).

* Yağmurda evine bir an önce varmak için otostop çeken [16 yaşındaki genç kız cinsel istismara maruz kaldı](#).

* Antalya'daki bir camide ilköğretim okulu öğrencisi [11 yaşındaki kız çocuğu G.K.'yi taciz ederken, imam tarafından cep telefonu kamerasıyla görüntülenen 11 çocuklu 83 yaşındaki Mehmet Akdemir](#), Antalya 4'üncü Ağır Ceza Mahkemesi'nce 7 yıl 6 ay hapis cezasına çarptırıldı.

* [Cezaevinde kaldığı sürede hem tacize hem de tecavüze maruz kalan](#) F.G.'nin ailesi Adalet Bakanlığı aleyhine 200 bin TL'lik tazminat davası açtı.

*Osmaniye'nin Kadirli İlçesi'ndeki Devlet hastanesinde tedavi gören bir yakınına refakat eden 17 yaşındaki H.S.'nin, [1'i doktor 7 hastane çalışanın istismarına maruz kaldığı iddia edildi](#).

Fiziksel ve duygusal istismar...

* Adana'da bir işletmecinin arkadaşı ile birlikte [yaşları 8 ve 11 olan ve pet şişe toplayan iki çocuğu kaçırp](#) derin dondurucuya atarak işkence ettiği iddia edildi.

* Denizli'de kravat yüzünden [15 yaşındaki öğrencisinin başını duvara vururken](#) güvenlik kameralarınca görüntülediği iddia edilen öğretmen hakkında soruşturma başlatıldı.

Yaşam alanlarındaki tedbirsizlikler...

* Sıcak havadan bunalan [6'sı çocuk 7 kişi serinlemek için girdikleri gölet ya da denizde boğuldular](#). [Ankara](#)'da 12 ve 13 yaşındaki 2 kardeş Gölbaşı'ndaki gölette, Karaman'da 7 yaşındaki çocuk bahçe sulama havuzunda, Muş'ta 15 yaşındaki çocuk nehirde, Trabzon ve Kocaeli'nde ise 2 çocuk denizde boğularak hayatlarını kaybetti.

* İstanbul'un Zeytinburnu İlçesi'nde [süs havuzuna giren 2 kardeşe elektrik çarptı](#). 13 yaşındaki Servet Koçak, hastanede hayatını kaybetti.

* Gaziantep'te dere kenarında arkadaşları ile oynayan 11 yaşındaki Muhammet Zeki Atmaca direktten kopan [elektrik teline dokununca akıma kapılarak öldü](#).

* Bu ay içerisinde bir de ihmal ile ilgili bir dava sonuçlandı. İzmir 4. İdare Mahkemesi, okulun otomatik kapısına sıkışarak [17 yaşında hayatını kaybeden Anıl Erden'in ailesine tazminat ödenmesine hükmetti](#).

Suçta sürüklenme...

* Şırnak'ta, Demokratik Toplum Kongresi (DTK) Daimi Meclis Üyesi olduğu iddia edilen ve PKK'nın gizli sivil yapılanması Kürdistan Topluluklar Birliği Türkiye Meclisi (KCK/TM) gençlik yapılanması içerisinde olduğu gerekçesiyle tutuklu yargılanan [18 yaşındaki bir çocuk, 'Kürtçe savunma ısrarı' nedeniyle savunma hakkından vazgeçmiş sayılarak Şırnak Çocuk Ağır Ceza Mahkemesi tarafından 6 yıl hapis cezasına çarptırıldı](#). Bir ülkede hukuk uygulayıcısının elinde, kanunun öngördüğü suç sayılan eylemi gerçekleştirmiş çocuk için ceza uygulamaktan başka seçenek yoksa, o ülkede çocuğa özgü adaletin ([CHS 40](#)) varlığından bahsedilebilir mi?

Bir şey yapmalı!

Bazı olaylar ise bir işaret fişeği görevini görüyor. O ana kadar fark edilmemiş tehlikeleri fark etmemizi sağlayan bu olaylar sonrasında hiçbir şey olmamış gibi hayata devam etme becerisini gösterebilmek, bu olayların işaret ettiği tehlike ile karşı karşıya olan çocuklara karşı sorumluluğumuz açısından en hafifinden ihmaldir. Aşağıda yer alanlar Haziran ayında yayımlanan, işaret fişeklerini konu edinmiş haberlerden örnekler:

Eğitim alanında sinyal veren durumlar...

* Milli Eğitim Bakanlığı'nın 58 başlık altında topladığı 4+4+4 kitapçığını değerlendiren eğitimciler, ["yabancı okullara ortaokul engeli ayrımcılık, birinci sınıftan itibaren 'ahlak ve karakter eğitimi' dersleri ise dindar nesil yetiştirme amacı taşıyor"](#) dedi. Devletin görevi, eğitimin amacını belirlerken, herkesin çocuğunun kendi kültürel kimliğine, dil ve değerlerine uygun biçimde yetiştirileceğine güvenmesini sağlamak değil mi? [Vatandaşlar bu konuda Devlete güvenmezler ise, çocuklar eğitim haklarını nasıl kullanacaklar?](#) Bir taraftan uygulamayı başlatmak üzere [öğretmenler eğitime alınırken](#), diğer tarafta [yanıt bekleyen pek çok soru duruyor](#).

* 4+4+4 için taslak ders çizelgesi hazırlayan Milli Eğitim Bakanlığı, [Kürtçe'nin ikinci 4'te haftada iki saat seçmeli okutulmasını öngörüyor](#). [6 milyon çocuğun ana dilinin Kürtçe olduğu söylenen Türkiye'de](#) bu uygulama doğrudan BM Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin [30. maddesinde](#) (bu maddede T.C. Hükümeti'nin çekincesi bulunmaktadır) yer alan [çocuğun kendi dilini kullanma hakkını güvence altına almak için elverişli olabilir mi?](#)

* Uzmanlar; 4+4+4 düzenlemesiyle çocuk işçilik yaşının fiilen ortaokulun bitiş yaşı olan 13'e düşmesi ve okumayan çocuğun çalışma yaşamına itilmesi [riskine dikkat çekiyorlar](#). Bu çok ciddi riskin önlenmesi için, [uygulamanın izlenmesine ve çocukların okula devamlarının sağlanmasına yönelik tedbirlerin hayata geçirilmesine ihtiyaç var](#). Okulların uzun bir tatil dönemine girmesi ile birlikte [tatile çıkamayan çocukların aile bütçelerine katkı sağlamak için çalışmak zorunda kaldığını gösteren haber](#) uzmanların kaygısını doğrular nitelikte. Yaz tatili bazı çocuklar için çalışmak demekse, [bir kurum için de çocuğun çalışmasını engelleyici hizmetlerin üretilmesi ve sunulması demek olmalı değil mi?](#)

* Türkiye'de öğrenim gören Ermenistan vatandaşı çocuklar okula gidebiliyorlar ama [gerçek bir karneleri hala yok](#).

* 18 Mayıs'ta resmi gazetede yayınlanan [Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Kurumları Yönetmeliği](#) ile engelli çocukların özel eğitimden yararlanabilmesi için örgün eğitime devam şartı koyulması, okullarda uygun koşullar sağlanmadığı için öğrenimine devam edemeyen pek çok engelli çocuğu özel eğitim ve rehabilitasyon hizmetinden mahrum bırakacak. [6 bin engelli çocuğun bu düzenlemeden olumsuz etkileneceği iddia ediliyor](#). Engelli çocukların diğerleri ile eşit haklara ve olanaklara sahip olmaları konusunda [var olan dezavantajları](#) arttıracak bu yönetmelik ile ilgili ailelerin dava açmaya hazırlandığı bildiriliyor.

* Milli Eğitim Bakanı Ömer Dinçer, CHP Aydın Milletvekili Lütfi Baydar'ın [soru önermesine](#) verdiği [yanıtta](#); 2009, 2010 ve 2011'de okullarda yaşanan sarkıntılık, taciz, hakaret, tehdit gibi suçlardan [9 bin 736 öğrenciye disiplin cezası verildiğini açıkladı](#). Asıl sorunun bu cevaptan sonra sorulması gerekir. [Bunların tekrar etmemesi için alınan önlemler nelerdir?](#)

Adalet alanında sinyal veren durumlar...

* Şanlıurfa Cezaevi'nde çıkan bir isyanda aynı koşu altında kalan 18 tutuklu - hükümlüden 13'ü yanarak hayatını kaybetti. 5 kişi ise yaralandı. Şanlıurfa E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nun 275 kişilik olduğu, buna karşın 1057 kişi tutulduğu ve bunun yarattığı [sıkıntıların Bakanlığa özellikle Şanlıurfa Barosu ve tutuklu ve hükümlüler tarafından bildirildiği belirtiliyor](#). Yangının hemen arkasından daha ne kadar ceza infaz kurumunun bu koşullarda çalıştığı ve yetişkinlerin bile tahammül etmekte zorluk çektiği [bu kurumlarda kalan çocukların güvenliklerinin nasıl sağlandığına ilişkin kaygılar dile getirilirken, ikinci yangın da çocuk koşusunda çıktı](#). Arkasından da Kürkcüler Ceza İnfaz Kurumu geldi ve [yangınlar devam etti](#). Bir yanda infaz kurumlarının çocukların ihtiyaçlarına uygun olmaması, diğer yanda çocuk adalet sisteminde çocukların özgürlüklerinin kısıtlanmasının son çare olarak kullanılmasını sağlayacak düzenlemelerin [yapılmaması](#); ["Bu İsyan Hepimize"](#) dedirtiyor.

* Türkiye'de çok sık rastlanan yurt dışındaki ebeveyn ile çocuğun bağı kopartan karar ve uygulama örneklerinden biri ile ilgili başvuruyu inceleyen Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, [çocuğun yararının her iki ebeveyn ile de ilişkisini sürdürmesinde bulunduğu dikkate alınmamasını ve yetkili mahkeme kuralına uyulmamasını](#) Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin ihlali sayarak, Türkiye'yi tazminata mahkum etmiş. Bu karar "çocuk babadan ziyade anne sevgisine muhtaçtır" kolaycılığında vazgeçilmesini söylüyor. [Bu kararın uygulamayı değiştirebilmesi için](#), uygulamacılar tarafından hem kararın, hem de çocuğun yararı ilkesini çocuğu odağa koyarak değerlendirme yönteminin bilinmesi gerekiyor.

* Anayasa Mahkemesi, ['taş atan çocuklar'ın yetişkinler gibi yargılanmasını isteyen Bakırköy 3. Çocuk Mahkemesi'nin talebini reddederken](#) mahkemeye 'çağdaş devletleri' hatırlattı.

[Çocukların kendilerine özgü mahkemelerde yargılanmasını öngören yasal düzenlemenin iptalinin bir çocuk mahkemesince talep edilmesi ise, hepimize çocuk alanında çalışacak kişilerin bu alanda uzmanlaşmış olmasının önemini hatırlattı.](#)

Sağlık alanında sinyal veren durumlar...

* Çanakkale'nin Gelibolu İlçesi'nde, 2004 yılında Sağlık Bakanlığı tarafından "bebek dostu" seçilen Gelibolu Devlet Hastanesi'nde [ne çocuk doktoru var, ne de kadın doğum doktoru](#). Vatandaşlar hastaneye kalıcı doktorlar gönderilmesi için imza toplamaya başladı. Şubat ayında da bir bebek Çanakkale'de [yoğun bakım ünitesi olmadığı için vefat etmişti](#). Bu alanlar üç çocuk politikasının sınındığı yerler. Sormak gerekir, doğacak nüfus da dikkate alındığında örneğin çocuk sağlığını ilgilendiren [her alan için yeterli uzman temin etmek üzere yapılmış bir plan var mı?](#)

* Sivas Belediyesi tarafından organize edilen Geleneksel Toplu Sünnet Şöleni'nin 23.sü yapıldı. [318 çocuğun sünnet olduğu](#) törende Vali Vekili Vefa Kaya da kirvelik yaptı. Haberin konusu da kaleme alınış biçimi de [sünnetin ve sünnet ile ilgili terminolojinin çocuk haklarına uygunluğunun gözden geçirilmesi ihtiyacını](#) görmek için bir örnek.

* [Türkiye'de 2 milyon çocuk obez, yani aşırı şişman](#). Bu sayı giderek de yükseliyor. Hazır gıdalarla beslenen ve gününü bilgisayar başında hareketsiz geçiren çocuklar, obezite için kaçınılmaz adaylara dönüşüyor. Sağlıklı beslenme çocuklar için bir hak ([ÇHS 24](#)). [Bu hak çocuklara hem beslenme olanaklarının hem de bilgisinin verilmesini gerektiriyor](#). 2006 verilerine göre gıda ve gıda dışı harcamaları içeren yoksulluk sınırının altında yaşamakta olan 13.500.00 kişinin de en azından 1/3'ü [çocuk](#). Bir başka deyişle Türkiye'de milyonlarca çocuk gelişimlerini doğrudan ilgilendiren [yetersiz ve dengesiz beslenme tehdidi](#) ile yaşıyor.

Habercilik alanında sinyal veren durumlar...

* ABD'nin New York kentinde 16 yaşındaki öğrencisiyle ilişkiye girdiği için tutuklanan ve kocasının ödediği 10 bin dolarlık kefaletle serbest kalan Türk öğretmen Erin Sayar ile ilgili Türkiye'deki haberler ile Amerika'daki haberlerin dilindeki farklılık, Türkiye'de çocukları cinsel istismara karşı korumasız bırakan bakış açısını ortaya koyar nitelikte. Bir çocuk istismarı haberini ["16'lık Sevgili"](#) veya ["17'lik kız"](#) başlığı ile verebilmeyi ve [bunda etik bir sorun görmemeyi tartışmak gerekmiyor mu?](#)

Düşünmeli, dikkat etmeliyiz!

Çocukların zarar görmesi doğrudan onlara yönelmiş tehlikeler ile mücadele ederek önlenemiyor. Genel olarak toplumu veya sadece yetişkinleri ilgilendiren ya da çocuklara yönelik hizmetlere ilişkin kararlar alınırken, bu kararların çocuğa etkisini değerlendirmek gerekiyor. Çocukların zarar gördüğü olayların önemli bir kısmı bu dikkatin eksikliğinden kaynaklanıyor. Adeta kaş yapalım derken göz çıkarttığımız durumlara örnek teşkil edecek Haziran ayı haberlerini sıralıyoruz aşağıda:

* Anayasa Yazım Alt Komisyonu'nda ["Çocuk Hakları" başlıklı 7. maddenin yazımında "anadil" krizi çıktı](#). BDP metne "her çocuk yaşadığı kültür içinde anadilini kullanma hakkına sahiptir" hükmünün eklenmesini isterken, MHP buna karşı çıktı. Kitlenen görüşmelerin devam etmesi ve çocuk hakları alanında en kapsayıcı metnin yazılabilmesi için farklı partilerin uzlaşmalarının sağlanması gerekir.

* Bu ay gerçekleştirilen "[Türkiye Sosyal Politikalarını Tartışıyor](#)" başlıklı konferansta çocuk ve gençlere yönelik sosyal politikalar da gündem maddelerinden biriydi. Bu konferans vesilesi ile Türkiye'de farklı kesimlerin ve bu arada çocukların da katılımı ile hazırlanmış [çocuklar ve gençler ile ilgili bir sosyal politika ihtiyacını](#) bir kez daha hatırlamış olduk.

* Ayın en önemli tartışma konularından biri [kürtaj ve sezeryan](#) idi. [Çocuğun yaşam hakkından bahis ile yasaklanması talep edilen kürtaj ile ilgili olarak Uluslararası Doğurganlık Hakları Merkezi, "Hükümetlerin, kadınların insan haklarını temel meseleleri yapmaları ve kürtaj hizmetlerini güvenli, yasal ve erişilebilir yapmaları konusunda sorumlu tutulmaları çok önemlidir"](#) diyor.

* Yaşam hakkının hayatta olma ile sınırlı yorumlanmasına dayalı bu değerlendirmeler, [çocukluk ve yaşam hakkı üzerinde biraz daha düşünülmesine ne kadar çok ihtiyaç duyulduğunu](#) gösteriyor. Türkiye'de çocukların durumu ise, [plansız çocuk sahibi olmayı teşvik etmenin etik yönünü tartışmalı hale getiriyor](#).

Bu ay çocuklar için ne yaptık?

Yazının buraya kadar olan kısmında çocuklara zarar vermiş veya verme riski taşıyan ve bu özellikleri ile haber olan olayları ele aldık. Ancak toplumsal hayatımızda çocukla ilgili olup bitenler bunlardan ibaret değil. Bir de olumlu bir gelişme olarak haberlere konu olan olaylar var. Çocuklara yönelik yapılan çalışmaların ve hizmetlerin de takip edilmesi, hem hiçbir şey yapılmadığı düşüncesinden kaynaklanan umutsuzluğu yıkmak hem de yapılanlar üzerinde bir toplumsal denetim oluşturmak bakımından önemlidir. Yazının bu bölümünde farklı sektörleri ilgilendiren gelişmeler ve yeni hizmet modellerine ilişkin haberlere yer veriyoruz.

* Öğrencilerin %22'sinin fiziksel, %53'ünün sözel şiddete maruz kaldığı; %35'inin fiziksel, %48,7'sinin ise sözel şiddet uyguladığı tespit edilmiş. YÖRET Vakfı'nın, eğitimdeki şiddet ve ayrımcılık sorunlarına çözüm bulabilmek için İsveç Konsolosluğu Türk-İsveç İşbirliği Birimi desteğiyle uyguladığı "Barışçıl Okuldan Toplumsal Barışa" projesi kapsamında, [39 ilçede 40 okulda, 800 öğretmene, 32 bin öğrenciyne, 64 bin anne-babaya ulaşılmış](#).

* Dünya Çocuk İşçiliği ile Mücadele Günü etkinlikleri kapsamında Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü Aydın Çocuk ve Gençlik Merkezi'nde barınan [çocukların el becerilerinden oluşan eserler "Çocuk İşçiliğine Hayır" sloganı ile sergilendi](#). Sergi kapsamında etkinliklerde sokakta çalıştırılan ve yaşayan çocukları korumak amacıyla kurulan "Alo183" hattının öneminin anlatıldığı broşürler dağıtıldı.

* İstanbul'da 10 okulda İl Millî Eğitim Müdürlüğü, Boğaziçi Üniversitesi ve Garanti Emeklilik işbirliğinde uygulanan 'İşimiz Okumak' projesi [Betül, Ender, Enis gibi 200 öğrenciyi 'işten' alıp tamamen okullu yaptı](#).

* Bursa'da İl Emniyet Müdürlüğü tarafından sokaklarda yaşayan ve çalışan 614 çocuğun sporla suçtan uzaklaştırılıp, topluma faydalı bireyler olmaları için ['Geleceğine Sporla Hayat Ver' projesi başlatıldı](#).

* Baba, her çocuğun varlığının ve gelişiminin en önemli unsurlarından biri. [Bu rol ile ilgili farkındalık da gittikçe artıyor](#). AÇEV'in başlattığı "[Sen Benim Babamsın](#)" Kampanyası da, sürdürdüğü baba eğitim programları da bu alanda yapılan örnek çalışmalar.

* Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Hastanesi Acil Servisi'nde Rotary Kulübü ve Yapı Kredi Sigorta'nın katkılarıyla [travma ünitesi oluşturuldu](#).

* Türkiye'de ilk Çocuk Hakları Masası'nı açan İzmit Belediyesi bu kez de [Çocuk Hakları Okulu'nu açtı](#).

* HSBC "Tomurcuk Eller" projesi ile Ankara'daki Sevgi Evleri'nde yaşayan çocuklara [çevre bilinci kazandırmaya yönelik çalışmalar](#) yapıyor.

Bu sözlerin takipçisi olalım!

Yazının bu bölümüne kadar gelmişseniz yorulmuşsunuz ve sormuşsunuzdur: Ne çok sorun var, iyi bir şey derken bile altından bir eleştiri çıkıyor. Ne olacak bu çocukların ve bu memleketin hali, yok mu bunun bir çaresi diye. Siyasetçiler veya bürokratlar tarafından çocukları ilgilendiren konularda verilen sözler, bu ruh hali içerisindekilerin yüreğine bir su serpiyor. Ama olaylar ve eleştiriler arttığında dile getirilen bu taahhütler bazen unutulup gidiyor. Bu bölümde bu sözlerle yer veriyoruz ki, takipçisi olalım ve hayata geçirilmelerini sağlayalım.

* Milli Eğitim Bakanı katıldığı bir açılış töreninde 4+4+4 kanuna ilişkin "öğretmen, derslik yetmeyecek, programlar ağır" türünden [eleştirilere yanıt olmak üzere](#); "Onların hepsi bizim sorunumuz, hükümetin sorunudur... Hükümetimizin kadro vermesi halinde Ağustos ayında da yine ciddi manada bir öğretmen ataması yapacağız." ve "Bu tereddüt bizim vatandaşımızın aklında yok. Çocuğunu gönderecek onu ben biliyorum." dedi.

* Güvenlik güçleri Türkiye çapında 1800 kayıp çocuğu arıyor. [Devlet kayıp ya da kaçırılan çocukların bulunmasını sağlayan kişiye ödül verecek](#). Çalışmayı Emniyet Genel Müdürlüğü başlatırken, ödül miktarının ne kadar olacağını oluşturulacak komisyon belirleyecek. Planlanan ödül miktarı ise en az 25 bin lira. İlk etapta hayati tehlike oluşturan ve vahim nitelikli soruşturmalarda ödül verilmesi planlanıyor.

* Aile Bakanı Fatma Şahin'in talimatıyla çocuk haklarına yönelik eksiklikleri saptamak ve yapılacak yeni düzenlemeleri belirlemek amacıyla oluşturulan Bilimsel Çalışma Grubu, yaklaşık 6 aydır sürdürdüğü çalışmalara son şeklini veriyor. [Yeni tasarıya göre çocuk istismarcıları](#), hapis cezasını çekse bile ömür boyu çocukla ilgili işlerde çalışamayacak. Üvey anne ve baba da cinsel istismar tanımına alınıyor.

AYIN KONUSU:

Hak İhlallerini İzleme Mekanizmaları İşlevsel mi?

Bu raporun ilk iki başlığı ("[Önleyebilirdik, önleyemedik!](#)", "[Bir şey yapmalı!](#)") altında yer alan haberler, "hak temelli bakış açısı ile bakıldığında bir hizmet kusuruna işaret ediyor" iddiası ile hazırlanmıştır. Bunlardan bazıları için bireyler veya kurumlar aleyhine başvurulabilecek hukuk yolları var ve bu yollar bazen kullanılmakta. Örneğin, öğrencisini döven öğretmeni şikayet edebilirsiniz veya okulun kapısını yaptırmayan yönetici hakkında tazminat davası açabilirsiniz. Ancak bazı durumlar için öngörülmuş adli veya idari başvuru mekanizmaları ya elverişli bir araç değil ya da işlevsel değil. Örneğin, Şanlıurfa tutukevinin koşulları hakkında birden fazla kez Adalet Bakanlığı'na başvurulduğu ancak bir sonuç alınmadığı bildirilmekte. Bu gibi durumlar için bağımsız denetim mekanizmalarının

kurulması, insan haklarının korunmasında önemli bir araç olarak kabul ediliyor. Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun 1993 yılında kabul ettiği "[Paris İlkeleri](#)" bu kurulların taşıması gereken asgari özellikleri belirliyor.

Haziran ayı içerisinde kabul edilen iki kanun, insan hakları ve onun bir parçası olarak çocuk hakları bakımından iki denetim mekanizması kurulmasını öngörüyor. Bunlardan bir tanesi 2001 yılında kurulmuş bulunan [İnsan Hakları Başkanlığı'nı](#) biraz daha bağımsız hale getirmeye yönelik bir değişiklik. Diğeri ise, Avrupa Birliği'ne uyum sürecinin önemli [taleplerinden](#) biri olan Kamu Denetçiliği (Ombudsmanlık) kurumunun kurulmasını öngörüyor.

Kamu Denetçiliği Kanunu [ilk kez 15.6.2006 tarihinde kabul edildi](#); ancak Cumhurbaşkanı'nın müracaatı üzerine Anayasa Mahkemesi tarafından 25.12.2008 tarihinde [2006/140 sayılı karar](#) ile iptal edildi.

Avrupa Birliği gibi Birleşmiş Milletler de bağımsız denetim organı oluşturulmasını her fırsatta talep etmeye devam etti. En son ülkelerin mevzuat ve uygulamalarını Çocuk Haklarına Dair Sözleşme ile uyumlu hale getirmeye yönelik çalışmalarını denetlemekten sorumlu Çocuk Hakları Komitesi'nin Türkiye hakkında yayımladığı [sonuç gözlemlerinde](#) konu tekrar hatırlatıldı.

Hümanist Büro tarafından oluşturulan [bloğun](#) ve hazırlanan aylık raporların içeriği de, hak ihlallerini veya hakkın kullanılmasını ya da hakka erişimi engelleyen uygulamaların bağımsız bir organ tarafından izlenmesinin önemini örnekleri ile gösteriyor.

Öte yandan 2001 yılında kabul edilen [Başbakanlık İnsan Hakları Başkanlığı Hakkında Kanun](#) ve bu kanun uyarınca Başbakanlığa bağlı olarak kurulan [İnsan Hakları Başkanlığı'nın](#) bugüne kadarki uygulamaları bu kurulların bağımsız ve idare üzerinde yaptırım gücüne sahip, kendi bütçesi olan organlar olarak teşkil edilmelerinin önemini ortaya koymaktadır. Bu ihtiyaç birçok kez [dile getirildi](#) ise de İnsan Hakları Başkanlığı'nın yapısını değiştiren, aynı zamanda da [birçok eleştiriye](#) konu olan [İnsan Hakları Kurumu Kanunu](#) kabul edildi. Yeni kanunun da bağımsızlık konusunu istenilen biçimde çözmeye [elverişli olmaması eleştiriliyor](#). Çocuk hakları alanında da faaliyet gösterecek Başkanlığın, [çocuklar bakımından erişilebilir ve çalışmaları bakımından da etkili olabilmesi çok önemli](#).

Kamu denetçiliğinin durumu ise daha da belirsiz. Türkiye'de ilk kez kurulacak bu kurumun en iyi örneklerinin daha çok Kuzey Avrupa ülkelerinde [biliniyor](#). Çocuk hakları alanında çalışan herkes kabul ediyor ki, çocuk haklarını ilgilendiren konularda [yetkili bir bağımsız denetim mekanizmasına ihtiyaç bulunmaktadır](#) ve bu organ aşağıdaki alanlarda yetkili olmalıdır:

- * Çocuk haklarının iyileştirilmesini sağlamak
- * Araştırma yapmak, olguları ortaya çıkarmayı sağlamak
- * Politikalar oluşturulmasını sağlamak

Bunun için de aşağıdaki ilkeler doğrultusunda çalışma olanağına sahip olmalıdır:

- * Çocuk odaklı yaklaşıma uygun hareket etmek

* Çocuğu dinlemek

* Çocuğun katılımını sağlamak

Ancak her Őeyden önce [bu mekanizmaların işlevselliğine kafa yormak gerekmektedir](#). Bu mekanizmaların işlevsel olabilmesi için:

1. Yararlanıcıları tarafından bilinmeleri gerekir. Bunun için tanıtım programları yanında mutlaka eğitim sistemi içerisinde bu organları kullanma yolları hakkında bilgilendirici programlar eklenmelidir.
2. Kullanmayı kolaylaştıracak bir bilme durumu için, iki organın yetki ve sorumluluklarının çok net biçimde ayrıştırılması ve açık ve anlaşılır kılınması gerekir.
3. Uygulama biçim ve sonuçları izlenmeli ve etkili bir işleyiş için bu izlemeye dayalı revizyonlar yapılmalıdır.

Ancak bütün bunlar, eleştirilmeyi korkulacak bir durum olmakla birlikte kaçılmayacak bir durum olarak kabul eden ve demokrasinin en önemli unsuru olarak gören bir kamu yapılanmasını şart kılıyor. Eğer kamu idarecileri ne olursa olsun eleştiri duymak istemez ise, bu organların başına duymak istedikleri şeyleri söyleyecek insanları getirirler ise, bu kurumların bağımsızlığını sağlayacak bütçe, personel vb. olanakları tırpanlarlar ise, denetimi güçlü bir haklar mücadelesi olanağı hayal olmaya devam eder.

Bu yüzden de her Őeyden önce kurumların nasıl yapılandığına bakmak kadar kamu çalışanlarının eleştiri mekanizmalarının işlevselliğine inanmaları, bunun varlığına tahammül göstermeleri ve bundan yararlanmayı meziyet olarak kabul etmelerini sağlamak için ne tür çalışmalar yürütüldüğünü de izlemek gerekir